

TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

LUXEMBOURG

EUROPOS BENDRIJŲ TEISINGUMO TEISMAS
EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
SÚDNY DVOR EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

WYROK TRYBUNAŁU

z dnia 5 lutego 1963 r.*

W sprawie 26/62

mającej za przedmiot skierowany do Trybunału, na podstawie art. 177 akapit pierwszy lit. a) i art. 177 akapit trzeci Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą, przez Tariefcommissie, niderlandzki sąd administracyjny orzekający w ostatniej instancji w postępowaniu spornym w sprawach finansowych, wniosek o wydanie, w ramach zawisłego przed tym sądem sporu

między

spółką NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos,

z siedzibą w Utrechcie,

reprezentowaną przez H. G. Stibbe'a i L. F. D. ter Kuile'a, adwokatów w Amsterdamie,

z adresem do doręczeń w konsulacie Niderlandów w Luksemburgu,

a

niderlandzką administracją celną,

reprezentowaną przez inspektora ds. cel i akcyzy w Zaandam,

z adresem do doręczeń w ambasadzie Niderlandów w Luksemburgu,

orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie następujących kwestii:

* Język postępowania: niderlandzki.

- 1) Czy art. 12 traktatu EWG jest skuteczny w stosunkach wewnętrznych, to znaczy czy podmiotom prawa przysługują na podstawie tego postanowienia uprawnienia podlegające ochronie sądowej;
- 2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej, czy obłożenie przywozu przez skarżącą w postępowaniu przed sądem krajowym z Republiki Federalnej Niemiec do Niderlandów mocznika formaldehydowego cłem w wysokości 8% stanowiło podwyższenie cła niezgodne z art. 12 traktatu EWG, czy chodziło w tym przypadku o racjonalną modyfikację cła obowiązującego przed 1 marca 1960 r., której, jakkolwiek oznaczała ona podwyżkę z rachunkowego punktu widzenia, nie można uznać za podlegającą zakazowi ustanowionemu w art. 12,

TRYBUNAŁ,

w składzie:

A. M. Donner, prezes,

L. Delvaux i R. Rossi, prezesi izb,

O. Riese, Ch. L. Hammes (sprawozdawca), A. Trabucchi i R. Lecourt, sędziowie,

rzecznik generalny: K. Roemer,

sekretarz: A. Van Houtte,

wydaje następujący

Wyrok

[...]

Motywy

I – W przedmiocie postępowania

Zważywszy, że nie podniesiono żadnego zarzutu co do prawidłowości postępowania w przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, skierowanego do Trybunału na podstawie art. 177 traktatu EWG przez Tariefcommissie, będący sądem w rozumieniu tego postanowienia;

oraz że wniosek nie daje w tym względzie podstaw do podniesienia jakiegokolwiek zarzutu z urzędu.

II – W przedmiocie pierwszego pytania

A – Co do właściwości Trybunału

Zważywszy, że rząd niderlandzki i rząd belgijski kwestionują właściwość Trybunału, gdyż ich zdaniem w niniejszym przypadku chodzi o wniosek dotyczący nie wykładni, lecz stosowania traktatu w ramach niderlandzkiego porządku konstytucyjnego;

że w szczególności Trybunał nie ma ich zdaniem kompetencji do rozstrzygania kwestii pierwszeństwa, jakie należałoby ewentualnie przypisać postanowieniom traktatu EWG przed ustawodawstwem niderlandzkim lub innymi umowami zawartymi przez Niderlandy i włączonymi do ich krajowego porządku prawnego; że rozstrzygnięcie tej kwestii należy ich zdaniem, z zastrzeżeniem ewentualnej skargi wniesionej na warunkach określonych w art. 169 i 170 traktatu, do wyłącznej kompetencji sądów krajowych;

zważywszy jednakże, że w niniejszym przypadku zadaniem Trybunału nie jest orzekanie o stosowaniu traktatu zgodnie z zasadami niderlandzkiego prawa wewnętrznego, co pozostaje we właściwości sądów krajowych, lecz że żąda się od niego, na podstawie art. 177 lit. a) traktatu, jedynie określenia skutków, jakie wywołuje art. 12 tego traktatu w ramach prawa wspólnotowego oraz z punktu widzenia jego wpływu na sytuację jednostek;

że w związku z tym zarzut powyższy pozbawiony jest podstaw prawnych;

zważywszy, że rząd belgijski podnosi zarzut braku właściwości Trybunału również z tego względu, iż odpowiedź, jakiej mógłby on udzielić na pierwsze pytanie Tariefcommissie, nie miałaby związku z rozstrzygnięciem zawisłego przed tym sądem sporu;

zważywszy jednakże, że do uznania właściwości Trybunału w niniejszej sprawie konieczne i wystarczające będzie, jeżeli okaże się w dostatecznym z prawnego punktu widzenia stopniu, iż postawione pytanie dotyczy wykładni traktatu;

że względy, którymi kierował się sąd krajowy, formułując pytania, a także znaczenie, jakie zamierza im nadać w ramach sporu poddanego jego rozstrzygnięciu, nie podlegają ocenie Trybunału;

zważywszy, że jak wynika ze sformułowania postawionych pytań, dotyczą one wykładni traktatu;

że w związku z tym mieszczą się one w zakresie właściwości Trybunału;

że ten zarzut jest również bezzasadny.

B – Co do istoty

Zważywszy, że Tariefcommissie stawia, po pierwsze, pytanie, czy art. 12 traktatu jest bezpośrednio skuteczny w prawie wewnętrznym, w tym sensie, że jednostki pochodzące z państw członkowskich mogłyby na podstawie tego postanowienia dochodzić praw podlegających ochronie sądów krajowych;

zważywszy, że odpowiedź na pytanie, czy postanowienia umowy międzynarodowej wywołują takie skutki, wymaga wzięcia pod uwagę jej ducha, systematyki i brzmienia;

zważywszy, że cel traktatu EWG, jakim jest utworzenie wspólnego rynku, którego funkcjonowanie wpływać będzie bezpośrednio na sytuację podmiotów prawa we Wspólnocie, wymaga, by traktat ten był czymś więcej niż tylko umową ustanawiającą wzajemne zobowiązania umawiających się państw;

że takie stanowisko znajduje potwierdzenie w preambule do traktatu, która, sięgając dalej niż tylko rządów, odwołuje się do narodów, a konkretniej w fakcie ustanowienia organów wyposażonych w uprawnienia władcze, których wykonywanie wywiera wpływ zarówno na państwa członkowskie, jak i na ich obywateli;

że, jak należy poza tym zaznaczyć, jednostki pochodzące z państw zjednoczonych we Wspólnocie mają możliwość współuczestniczyć, za pośrednictwem Parlamentu Europejskiego i Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, w funkcjonowaniu tej Wspólnoty;

że ponadto rola, jaką Trybunał Sprawiedliwości odgrywa w ramach art. 177, którego celem jest zapewnienie jednolitej interpretacji traktatu przez sądy krajowe, świadczy o tym, iż państwa członkowskie nadały prawu wspólnotowemu moc wiążącą, na którą pochodzące z nich jednostki mogą się przed tymi sądami powoływać;

że wobec powyższego należy uznać, iż Wspólnota stanowi nowy porządek prawny w prawie międzynarodowym, na rzecz którego państwa ograniczyły, jakkolwiek tylko w wąskich dziedzinach, swoje prawa suwerenne, i którego normy znajdują zastosowanie nie tylko do państw członkowskich, ale i pochodzących z nich jednostek;

że w związku z tym prawo wspólnotowe, niezależne od ustawodawstwa państw członkowskich, nie tylko nakłada na jednostki zobowiązania, lecz może również być źródłem uprawnień stanowiących element statusu prawnego tych jednostek;

że nie muszą to być uprawnienia nadane wprost w traktacie, lecz że powstają one również jako skutek zobowiązań, które traktat nakłada w sposób ściśle określony zarówno na jednostki, jak i na państwa członkowskie oraz instytucje wspólnotowe;

zważywszy, że biorąc pod uwagę systematykę postanowień traktatu w zakresie cel i opłat o skutku równoważnym, należy podkreślić, iż art. 9, który za podstawę Wspólnoty przyjmuje unię celną, wprowadza jako zasadę podstawową zakaz stosowania tych cel i opłat;

że zasada ta znajduje się na początku części traktatu ustanawiającej „podstawy Wspólnoty”; że art. 12 stanowi jej wyraz i środek do jej wdrożenia;

zważywszy, że sformułowanie art. 12 ustanawia jasny i bezwarunkowy zakaz, nie będący zobowiązaniem do działania, lecz do niedziałania;

że ponadto państwa nie zgłosiły do tego zobowiązania zastrzeżeń uzależniających jego wykonanie od wydania jakiegokolwiek aktu prawa wewnętrznego;

że z samej swej natury zakaz ten może z powodzeniem wywoływać skutki bezpośrednio w sferze stosunków prawnych między państwami członkowskimi a podlegającymi ich kompetencji podmiotami prawa;

zważywszy, że stosowanie art. 12 nie wymaga działań prawodawczych ze strony państw;

że z okoliczności, iż postanowienie to wymienia państwa członkowskie jako zobowiązane do niedziałania, nie wynika, by jednostki pochodzące z tych państw nie mogły czerpać z niego uprawnień;

zważywszy ponadto, że podniesiony przez trzy rządy, które w pismach procesowych przedstawiły Trybunałowi uwagi, argument oparty na art. 169 i 170 traktatu jest chybiony;

bowiem okoliczność, iż traktat w powyższych artykułach pozwala Komisji i państwom członkowskim na wniesienie do Trybunału sprawy przeciwko państwu, które nie wywiązuje się ze swoich zobowiązań, nie oznacza, że jednostki nie mogą się w razie konieczności powołać na te zobowiązania przed sądem krajowym, podobnie jak fakt, iż traktat daje Komisji środki pozwalające zapewnić wywiązywanie się przez jednostki z ich obowiązków, nie wyklucza możliwości powoływania się na naruszenie tych obowiązków w sporach pomiędzy takimi jednostkami przed sądami krajowymi;

że ograniczenie możliwości przeciwdziałania naruszaniu przez państwa członkowskie art. 12 wyłącznie do postępowań na podstawie art. 169 i 170 skutkowałoby brakiem jakiegokolwiek bezpośredniej ochrony sądowej indywidualnych praw jednostek pochodzących z tych państw;

że zastosowanie tych artykułów mogłoby okazać się nieskuteczne, gdyby nastąpiło już po wykonaniu decyzji krajowej wydanej z naruszeniem postanowień traktatu;

że staranność jednostek zainteresowanych ochroną ich praw zapewnia skuteczną kontrolę, dodatkową w stosunku do kontroli, jaką art. 169 i 170 powierzają Komisji i państwom członkowskim;

zważywszy, że jak wynika z powyższych rozważań, zgodnie z duchem, systematyką i brzmieniem traktatu art. 12 należy interpretować w ten sposób, iż jest on bezpośrednio skuteczny i stanowi źródło uprawnień indywidualnych podlegających ochronie sądów krajowych.

III – W przedmiocie drugiego pytania

A – Co do właściwości Trybunału

Zważywszy, że zgodnie z uwagami przedstawionymi przez rządy belgijski i niderlandzki pytanie to zostało tak sformułowane, iż odpowiedź na nie zdaje się wymagać zbadania przez Trybunał klasyfikacji taryfowej mocznika formaldehydowego importowanego do Niderlandów, co do której Van Gend & Loos i inspektor ds. cła i akcyzy w Zaandam stoją, w oparciu o Tariefbesluit z 1947 r., na odmiennych stanowiskach;

że postawiony problem nie wymaga ich zdaniem interpretacji traktatu, lecz dotyczy przypadku zastosowania niderlandzkiego ustawodawstwa celnego do klasyfikacji aminoplastów, co nie mieści się w zakresie właściwości, jaką art. 177 lit. a) nadaje sądownictwu wspólnotowemu;

że w związku z tym wniosek Tariefcommissie wykracza ich zdaniem poza właściwość Trybunału;

zważywszy jednakże, że w rzeczywistości pytanie postawione przez Tariefcommissie dotyczy tego, czy z prawnego punktu widzenia skutek w postaci podwyższenia cła na określony produkt, nie spowodowany podwyżką stawki celnej, lecz ponownym zaklasyfikowaniem towaru po zmianie jego klasyfikacji taryfowej, jest sprzeczny z zakazem ustanowionym w art. 12 traktatu;

zważywszy, że postawione pytanie, rozumiane w ten sposób, dotyczy wykładni tego postanowienia traktatu, a dokładnie znaczenia, jakie należy nadać pojęciu cła obowiązujących przed wejściem w życie traktatu;

że w związku z tym udzielenie odpowiedzi na pytanie mieści się we właściwości Trybunału.

B – Co do istoty

Zważywszy, że jak wynika z treści i systematyki art. 12 traktatu, stwierdzenie, czy cła lub opłaty o skutku równoważnym zostały podwyższone z naruszeniem

zawartego tam zakazu, wymaga wzięcia pod uwagę cel i opłat rzeczywiście obowiązujących w dniu wejścia w życie traktatu;

zważywszy ponadto, że z punktu widzenia zakazu ustanowionego w art. 12 traktatu niezgodna z prawem podwyżka może wynikać zarówno ze zmiany układu taryfy, skutkującej zaklasyfikowaniem produktu do pozycji taryfowej obłożonej wyższym cłem, jak i z podwyższenia, w ścisłym tego słowa znaczeniu, stawki celnej;

zważywszy, że bez znaczenia jest, z jakiego powodu nastąpiło podwyższenie cła, jeżeli tylko ten sam produkt został w tym samym państwie członkowskim obłożony wyższą stawką celną po wejściu w życie traktatu;

że zastosowanie art. 12, zgodnie z nadaną mu powyżej wykładnią, należy do kompetencji sądu krajowego, którego zadaniem będzie zbadać, czy podlegający opłacie celnej produkt, w tym przypadku mocznik formaldehydowy pochodzący z Republiki Federalnej Niemiec, został, ze względu na wprowadzone w Niderlandów w życie decyzje celne, obłożony cłem przywozowym wyższym niż obowiązujące w stosunku do tego produktu w dniu 1 stycznia 1958 r.;

że Trybunał nie ma kompetencji do badania słuszności przedstawionych mu w trakcie postępowania rozbieżnych twierdzeń na ten temat, lecz musi pozostawić je do rozpatrzenia przez organy krajowe.

IV – W przedmiocie kosztów

Zważywszy, że koszty poniesione przez Komisję EWG i państwa członkowskie, które przedstawiły Trybunałowi uwagi, nie podlegają zwrotowi;

że dla stron postępowania przed Tariefcommissie niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej w sporze zawisłym przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach;

z powyższych względów:

uwzględniając akta sprawy;

po zapoznaniu się ze sprawozdaniem sędziego sprawozdawcy;

po zapoznaniu się z uwagami ustnymi strony skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym oraz Komisji EWG;

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego;

uwzględniając art. 9, 12, 14, 169, 170 i 177 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą;

uwzględniając Protokół w sprawie statutu Trybunału Sprawiedliwości Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej;

uwzględniając regulamin Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich;

TRYBUNAŁ,

rozstrzygając w przedmiocie wniosku złożonego mu w trybie prejudycjalnym przez Tariefcommissie postanowieniem z dnia 16 sierpnia 1962 r., orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 12 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą jest bezpośrednio skuteczny i stanowi dla podmiotów prawa źródło uprawnień indywidualnych podlegających ochronie sądów krajowych.**
- 2) **Stwierdzenie, czy cła lub opłaty o skutku równoważnym zostały podwyższone z naruszeniem zakazu zawartego w art. 12 traktatu, wymaga wzięcia pod uwagę cel i opłat rzeczywiście obowiązujących w omawianym państwie członkowskim w chwili wejścia w życie traktatu;**
podwyżka taka może wynikać zarówno ze zmiany układu taryfy, skutkującej zaklasyfikowaniem produktu do pozycji taryfowej obłożonej wyższym cłem, jak i z podwyższenia stawki celnej.
- 3) **Rozstrzygnięcie o kosztach niniejszego postępowania należy do Tariefcommissie.**

Orzeczono w Luksemburgu w dniu 5 lutego 1963 r.

Donner

Delvaux

Rossi

Riese

Hammes

Trabucchi

Lecourt

Odczytano na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 5 lutego 1963 r.

Sekretarz

Prezes

A. Van Houtte

A. M. Donner